

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS JEAN MISCHO

19 päivänä maaliskuuta 1998 *

1. Mihin saakka valmistaja saa yhteisön oikeuden säännöksiä rikkomatta käyttää ilmaisuun "whisky" liittyvää mainetta edistääkseen sellaisten tislattujen alkoholijuomien myyntiä, jotka on tosin valmistettu whiskystä, mutta joiden osalta valmistaja ei kiistä sitä, etteivät ne ole voimassa olevissa säännöksissä tarkoitettua whiskyä? Tämä kysymys on esillä Tribunal de grande instance de Paris'ssa vireillä olevassa asiassa, jossa kantajana on The Scotch Whisky Association, joka on Skotlannin oikeuden mukaan perustettu yhdistys, jonka tarkoituksena on suojella ja edistää skotlantilaisen whiskyn etuja maailmanlaajuisesti ja ajaa oikeusjuttuja näiden etujen puolustamiseksi, sekä vastaajina La Martiniquaise LM, josta tuli Compagnie financière européenne de prises de participation (jäljempänä Martiniquaise), joka valmistaa ja myy Gold River-tavaramerkillä varustettua ja nimityksellä "spiritueux au whisky" myytävää, Skotlannista, Kanadasta ja Pohjois-Amerikasta peräisin olevista eri whiskyistä ja vedestä yhdistettyä alkoholipitoisuudeltaan 30 tilavuusprosenttista juomaa, ja Centrale d'achats et de services alimentaires, joka on Prisunic-liikkeiden keskusostaja, sekä Prisunic SA, jonka liikkeissä kyseinen juoma on vähittäismyynnissä.

2. Kantajana oleva The Scotch Whisky Association väittää, että vastaajat ovat menettelleet vilpillisesti elinkeinotoiminnassa

myydessään Gold River -juomaa sellaisella nimityksellä, johon sisältyy ilmaisu "whisky", vaikka tislattujen alkoholijuomien määritelmää, kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 29 päivänä toukokuuta 1989 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1576/89¹ (jäljempänä asetus N:o 1576/89 tai asetus) whiskyn vähimmäisalkoholipitoisuudeksi vahvistetaan 40 tilavuusprosenttia.

3. Vastaajat väittävät, että koska ne eivät käytä nimitystä "whisky", vaan nimitystä "spiritueux au whisky" juomasta, joka on tosin laimennettu vedellä, mutta joka ei sisällä muuta alkoholia kuin whiskyä, ne ovat noudattaneet kaikilta osin sekä astusta että kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 18 päivänä joulukuuta 1978 annettua neuvoston direktiiviä 79/112/ETY (jäljempänä direktiivi 79/112/ETY tai direktiivi).²

4. Todettuaan, että oikeudenkäynnissä on tullut esille ongelmia yhteisön oikeuden tulkinnan osalta ja että tästä tulkinnasta riippuu, miten asianosaisten vaatimukset on ratkaistava kyseessä olevassa riidassa, kansallinen

* Alkuperäinen kieli: ranska.

1 — EYVL L 160, s. 1.

2 — EYVL 1979, L 33, s. 1.

tuomioistuin kysyy yhteisöjen tuomioistuinta, saako yhteisön lainsäädännön ja erityisesti asetuksen N:o 1576/89 5 artiklan mukaan yleisnimi ”whisky” esiintyä sellaisista tislatuista alkoholijuomista käytettävien myyntinimitysten ilmaisujen joukossa, jotka koostuvat ainoastaan vedellä laimennetusta whiskystä siten, että niiden alkoholipitoisuus on alle 40 tilavuusprosenttia.

5. Ennen tässä asetuksessa olevien sääntöjen tutkinnan aloittamista mielestäni on syytä palauttaa mieliin ne asetuksen perustelukappaleissa ilmaistut päämäärät, joihin asetuksessa pyritään, kun siinä on vahvistettu tislattujen alkoholijuomien osalta käytettävät nimitykset. Erityisen selventäviä tältä kannalta ovat mielestäni asetuksen kaksi ensimmäistä perustelukappaleita ja neljäs perustelukappale. Ne kuuluvat seuraavasti:

”tällä hetkellä ei ole tislattuja alkoholijuomia koskevia erityisiä yhteisön säännöksiä, ei varsinkaan näiden tuotteiden määritelmästä eikä niiden kuvaukseen ja esittelyyn liittyvistä vaatimuksista; näiden tuotteiden taloudellisen merkityksen vuoksi on yhteismarkkinoiden toiminnan edistämiseksi tarpeen antaa asiasta yhteiset säännökset,

yhteisön maataloudessa tislatuilla alkoholijuomilla on tärkeät markkinat; nämä markkinat ovat paljolti seurausta siitä maineesta, jonka nämä tuotteet ovat saavuttaneet sekä

yhteisössä että muualla maailmassa; tämä maine voidaan lukea perinteisten tuotteiden laadun ansioksi; näiden markkinoiden säilyttämiseksi olisi näillä tuotteilla säilytettävä tietty laatutaso; asianmukainen keino säilyttää tämä laatutaso on määritellä kyseiset tuotteet ottamalla huomioon se perinteinen käytäntö, johon niiden maine perustuu; näin määriteltyjä ilmaisia saisi käyttää ainoastaan laadultaan perinteisiä tuotteita vastaavista tuotteista, jotta estetään näiden nimitysten arvon alentuminen,

tavallisesti kuluttajalle ilmoitetaan tietyt tiedot merkinnöissä; tislattujen alkoholijuomien merkintöihin sovelletaan — — direktiivissä vahvistettuja yleisiä sääntöjä;³ kuitenkin, kun otetaan huomioon kyseisten tuotteiden laatu ja se, että kuluttajat saisivat näistä tuotteista täydellisempää tietoa, näiden yleisten sääntöjen lisäksi olisi annettava erityissäännöksiä ja erityisesti tuotteiden määritelmään olisi sisällytettävä käsitteet nautittavaksi tarkoitettujen alkoholijuomien kypsyttämisestä ja vähimmäisalkoholipitoisuudesta”.

6. Tästä voidaan päätellä, että yhteisöjen lainsäätäjä on halunnut säilyttää tiettyjen perinteisten tislattujen alkoholijuomien maineen, joka perustuu niiden korkeaan laatuun, ja varmistaa, että alkoholin kuluttaja saa tuotteista direktiivissä edellytettyä soveliaampaa ja täsmällisempää tietoa. Asetuksen

3 — Lainausta on korjattu hakasuluissa olevin osin yhteisöjen tuomioistuimessa, koska suomenkielinen käännös on epätarkka.

antamisella saatiin siten aikaan järjestys alalle, jolla aikaisemmin oli vallinnut erittäin vahingollinen sääntelemättömyys.

ja että aromi ja maku on peräisin käytetyistä raaka-ainesta

7. Whisky kuuluu asetuksella suojattaviin perinteisiin tislattuihin alkoholijuomiin.

— ja jota on kypsytetty vähintään kolme vuotta enintään 700 litran vetoisissa puutynnyreissä.”

8. Whisky muodostaa yhden tislattujen alkoholijuomien luokan, joka määrittellään asetuksen 1 artiklan 4 kohdan b alakohdassa siten, että whiskyllä tarkoitetaan:

9. Jotta juomasta saadaan käyttää nimitystä ”whisky”, sillä tulee erityisesti olla tietty vähimmäisalkoholipitoisuus. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että

”tislattua alkoholijuomaa, joka on valmistettu tislaamalla viljamäskää, joka on

”lukuun ottamatta — — katajanmarjalla maustettuja tislattuja alkoholijuomia — — jäljempänä lueteltujen tislattujen alkoholijuomien vähimmäisalkoholipitoisuuksien on oltava, jotta ne voidaan pitää kaupan nautintatarkoituksiin yhteisössä 1 artiklan 4 kohdan mukaisilla nimityksillä, tilavuusprosentteina ilmaistuna seuraavat:

— sokeroitu maltaan diastaasilla joko ilman muita luontaisia entsyymejä tai niiden kanssa,

— 40 % whisky”.

— fermentoitu hiivalla,

— tislattu siten, että tisle sisältää alkoholia vähemmän kuin 94,8 tilavuusprosenttia

10. Asetuksen 1 artiklan 4 kohdasta ja 3 artiklan 1 kohdasta seuraa yksiselitteisesti, että Gold River -juoma ei tilavuusprosenttiltaan 30-prosenttisenä juomana ole asetuksessa tarkoitettu whisky huolimatta siitä, että

ainoa alkoholi, jota se sisältää, on whisky. Tätä seikkaa ei ole miltään osin kiistetty.

siitä täytyy käyttää nimitystä ”alkoholi” tai ”tislattu alkoholijuoma”. Se väittää kuitenkin, että sillä on oikeus liittää nimitykseen ”alkoholi” tai ”tislattu alkoholijuoma” ilmaisu ”au whisky”.

11. Sen sijaan asiassa on kiistanalaista se, onko asetuksen vastaista käyttää tästä juomasta myyntinimitystä ”spiritueux au whisky”, ja se, miten asetuksen 5 artiklaa on tulkittava. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavasti:

13. Ranskan hallitus on samaa mieltä. Komissio, Saksan, Espanjan, Irlannin, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset ovat sitä vastoin asiasta eri mieltä.

”Ottaan huomioon 2, 3, 4 ja 12 artiklan vaatimukset 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitetut nimitykset varataan siinä määritellyille tislatuille alkoholijuomille, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 artiklan nojalla toteutettuja toimenpiteitä. Näitä nimityksiä on käytettävä kuvattaessa kyseisiä juomia.

14. Itse olen sitä mieltä, että Martiniquaisen väitteelle on vaikea löytää perusteita. Jos se nimittäin olisi perusteltu, asiassa voitaisiin perustellusti kysyä, voidaanko yhteisön lainsäätäjän valitsemilla keinoilla saavuttaa äsken mainitsemani asetuksen perustelukappaleissa mainitut päämäärät. Mitä hyötyä olisi sekoitettavissa olevan nimityksen kieltämisellä, jos tällainen nimitys saataisiin silti liittää välittömästi asetuksessa säädettyyn nimitykseen? Suojeltaisiinko todella whiskyn mainetta ja taattaisiinko tietojen antaminen kuluttajille, jos kiello käyttä Gold Riveristä ilmaisua ”whisky” merkitsisi käytännössä ainoastaan velvollisuutta käyttää nimitystä ”spiritueux au whisky”, jonka ainoa mieleenpainuva ilmaisu ilmiselvästi on ”whisky”?

Tislatuissa alkoholijuomissa, jotka eivät täytä 1 artiklan 4 kohdan vaatimuksia, ei saa olla kyseisessä kohdassa näille tuotteille säädettyjä nimityksiä. Niitä on kutsuttava ’tislatuiksi alkoholijuomiksi’ tai ’alkoholeiksi.’”

12. Martiniquaise myöntää, että koska näiden säännösten sanamuodon perusteella sen juomasta ei saa käyttää nimitystä ”whisky”,

15. Tietojen antaminen kuluttajille voisi olla vielä ongelmallisempaa silloin, jos — kuten Martiniquaisen tapauksessa — valmistaja

käyttää asetuksen 7 artiklan 4 kohdassa olevaa oikeutta valita sellainen yhteisön virallinen kieli, joka ei ole myyntipaikan kieli, mistä seuraisi, että Gold Riverin merkin­nössä olisi nimitys ”whisky spirit”, jonka osalta on tuskin tarpeen todeta, että se on ranskalaisen keskivertokuluttajan kannalta moniselitteinen.

16. Vaikka katsottaisiin, ettei asetuksen 5 artiklaa voida tulkita pelkästään asetuksen päämäärien perusteella, Martiniquaisen esit­ tämä tulkinta on kuitenkin mahdollon myös tämän artiklan sanamuodosta johtuvista syistä. Artiklan sanamuodossa ilmaistaan sel­ västi, että valmistajalla ei ole mitään vaihto­ chtoja. Tuotteen luonne yksin määrää siitä käytettävän nimityksen. Valmistajan on käy­ tettävä sellaisesta tuotteesta, joka ei täytä artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa luetelluissa artikloissa olevia vaatimuksia, nimityksiä ”alkoholi” tai ”tislattu alkoholi­ juoma”. Varattua nimitystä ”whisky” on myös pakko käyttää nämä vaatimukset täyt­ tävästä tuotteesta. Tämän nimityksen käyttä­ minen ei ole etuoikeus, josta valmistaja voisi halutessaan luopua.

17. Sanamuodon osalta ei ole myöskään epä­ selvää, että asetuksen 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan ilmaisu ”whisky” on nimitys. Siitä, että artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että tuotteissa, jotka eivät täytä 1 artiklan 4 koh­ dan vaatimuksia, ”ei saa olla kyseisessä koh­ dassa näille tuotteille säädettyjä nimityksiä”,

seuraa väistämättä kiello käyttää ilmaisua ”whisky” Gold Riverin kaltaisen tuotteen myyntinimityksessä.

18. Jos Martiniquaisen kanta haluttaisiin hyväksyä, lauseen ”niitä on kutsuttava ’tislai­ tuiksi alkoholijuomiksi’ tai ’alkoholeiksi’” olisi katsottava tarkoittavan, että ”niiden nimitysten on sisällettävä käsitteet ’tislattu alkoholi­ juoma’ tai ’alkoholi’”, ja tällainen tulkinta poikkeaa huomattavasti asetuksen sanamuodosta. Kuitenkin oikeudellisen tul­ kinnan peruserä on, että sitä, mikä ei vaadi tulkintaa sen takia, että asia on täysin selvä, ei saa muuttaa toiseksi tulkinnan var­ jolla.

19. Katson näiden syiden perusteella, että 5 artiklan 1 kohdan sanamuodon tutkinnan perusteella on poissuljettua, että Gold River­ tuotteesta voitaisiin käyttää myyntinimi­ tystä ”spiritueux au whisky”. Martiniquaise ja Ranskan hallitus yrittävät tämän vuoksi etsiä asetuksesta ja sen täytäntöönpanosään­ nöksistä tai direktiivistä perusteita, joiden nojalla tämän artiklan tutkinnan perusteella väistämättä saavutettava tulos voitaisiin muuttaa toiseksi. Niillä on tietysti oikeus etsiä tällaisia perusteita, varsinkin kun 5 artiklassa on täsmennys ”sanotun kuiten­ kaan rajoittamatta 6 artiklan nojalla toteutet­ tuja toimenpiteitä”. Esitetyt perusteet voi­ daan kuitenkin hyväksyä ainoastaan, jos ne ovat siinä määrin vakuuttavia, että 5 artiklaa on tämän vuoksi tulkittava eri tavalla kuin sitä on ensi arviolta tulkittava.

20. Ensimmäinen ja 5 artiklan sanamuotoon perustuvana epäilemättä painavin näistä perusteista koskee asetuksen 6 artiklaa. Tässä artiklassa säädetään seuraavasti:

”1. Myyntinimityksen lisäksi seuraavista käytetyistä merkinnöistä voi olla erityissäännöksiä:

— ilmaisujen, lyhenteiden tai merkkien käytöstä;

— yhdistettyjen ilmaisujen käytöstä mukaan lukien kaikki 1 artiklan 2 ja 4 kohdassa määritellyt yleisnimet.

2. Tislattujen alkoholijuomien sekoitusten sekä juomaseosten ja tislattujen alkoholijuomien sekoitusten nimityksistä voi olla erityissäännöksiä.

3. Säännökset, joihin 1 ja 2 kohdassa viitataan, annetaan 15 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Säännösten tarkoituksena on erityisesti estää mainituissa kohdissa tarkoitettuja nimityksiä aiheuttamasta sekaan nusta varsinkaan tämän asetuksen voimaan tullessa valmistettavien tuotteiden osalta.”

21. Martiniquaisen mukaan jo se seikka, että 6 artiklassa on säädetty, että ”myyntinimityksen lisäksi — — käytetyistä merkinnöistä voi olla erityissäännöksiä”, osoittaa, että mikään ei estä lisäämästä merkintöjä myyntinimityksiin, kuten se on tehnyt lisätessään 5 artiklassa säädettyyn nimitykseen ”alkoholi” merkinnän ”au whisky”, ja että merkintöjen lisääminen on jopa täysin luonnollista. Tämän tulkinnan mukaan myyntinimityksiin lisättävien merkintöjen käyttö on vapaata, jos lisäämistä ei ole vielä nimenomaisesti kielletty 6 artiklan nojalla annetuilla säännöksillä ja jos — näin voidaan ainakin olettaa — nämä merkinnät pitävät paikkansa, kuten ne tekevät Gold Riverin osalta, koska tämä juoma sisältää tosiasiallisesti whiskyä. Samanlaista päättelyä voidaan käyttää 6 artiklan 2 kohdan osalta.

22. Tämä peruste tuntuu houkuttelevalta, mutta mielestäni se on kuitenkin hylättävä vähintäänkin kahdesta syystä.

23. Ehdotetun tulkinnan mukaan 5 artiklassa säädettyyn myyntinimitykseen lisättyjen merkintöjen käytöstä ei ole tarpeen antaa erityissäännöksiä, koska nämä säännökset ovat välttämättömiä ainoastaan silloin, jos lisämerkintöjen käyttöä koskevan mahdollisuuden käyttö menee liian pitkälle. Tämä ei kuitenkaan vastaa sitä, miten yhteisöjen tuomiois-

tuin on 7.7.1993 antamassaan tuomiossa⁴ tulkinnut tätä artiklaa. Tässä asiassa Espanjan hallitus väitti, että komissio on virheellisesti luullut voivansa antaa 6 artiklan perusteella luvan käyttää sellaisia yhdistettyjä ilmaisuja kuten ”appelsiinibrandy”, johon sisältyy nimitys ”brandy”, etyylialkoholista valmistetusta likööristä, joka ei sisällä asetuksen 1 artiklan 4 kohdan e alakohdassa tarkoitettua brandyä. Espanjan hallituksen mukaan 6 artiklaa voitiin käyttää ainoastaan tässä asetuksessa — joka itsessään sisältää yksityiskohtaisen säätelyn — esitettyjen periaatteiden tarkentamiseen, eikä sen perusteella voitu antaa lupaa siihen, mikä oli kielletty 1—5 artiklassa. Yhteisöjen tuomioistuin päätyi kuitenkin julkisasiamies Gulmannin ehdotuksen mukaisesti päinvastaiselle kannalle ja katsoi, että 5 artiklaan sisältyvä varaus ”sanotun kuitenkin rajoittamatta 6 artiklan nojalla toteutettuja toimenpiteitä” tarkoittaa, että neuvosto on halunnut sallia, että komissio saa poiketa 5 artiklasta sille 6 artiklan 1 kohdassa uskotun toimivallan nojalla.

24. Tämän perusteella on siten päädyttävä siihen, että merkintöjen lisääminen myyntinimitykseen ei missään tapauksessa ole pääsääntöisesti sallittua, vaan se päinvastoin edellyttää, että komissio mahdollistaa merkintöjen lisäämisen sille 6 artiklassa uskotun poikkeamista koskevan toimivallan nojalla, ja tislattujen alkoholijuomien sekoituksista tai muista juomasekoituksista saadaan käyttää ainoastaan nimityksiä ”alkoholi” tai ”tislattu alkoholijuoma”, ellei komissio ole myöntänyt tähän poikkeusta.

25. Toinen syy on se, että 6 artiklassa komissiolle annetun laajan toimivallan rajat on sel-

västi ilmaistu siten, että tämän artiklan 3 kohdassa on korostettu tarvetta estää se, että tiettyjen nimitysten käyttö aiheuttaa sekaannusta. Olisi vähintäänkin paradoksaalista väittää tämän artiklan perusteella — jonka nojalla poikkeuksia saadaan myöntää ainoastaan sillä ehdolla, etteivät ne aiheuta sekaannusta — että 1 artiklan 4 kohdassa suojeltuja nimityksiä saataisiin käyttää lähes vapaasti sen vuoksi, ne on 6 artiklassa luonnehdittu myyntinimityksiin lisättäviksi merkinnöiksi. Asetuksen 6 artiklan nojalla saadaan poiketa 5 artiklasta täsmällisesti ilmaistujen rajojen puitteissa. Kyseisen artiklan tarkoituksena ei ole millään tavoin tehdä 5 artiklan sisältöä tyhjäksi, eikä aikaansaada sitä, että se menettää asetuksen tavoitteiden kannalta tarkasteltuna vaikutuksensa.

26. Martiniquaisen toinen, asetuksen muuhun artiklaan kuin 5 artiklaan tukema peruste perustuu 5 artiklan sisältöä selventävään asetuksen 9 artiklan 1 kohtaan.

27. Tämä säännös kuuluu seuraavasti:

”1. Jos jokin seuraavista tislatuista alkoholijuomista,

— —

— whisky ja *whiskey*,

— —

⁴ — Asia C-217/91, Espanja v. komissio, tuomio 7.7.1993 (Kok. 1993, s. I-3923).

sisältää lisättyä maatalousperäistä etyylialkoholia, sen esittelyssä ei missään muodossa saa olla näille juomille varattuja yleisnimiä”.

28. Martiniquaise väittää, että tämän säännöksen sisällyttämisessä asetukseen ei olisi mitään mieltä, jos siinä ainoastaan toistettaisiin uudelleen toisin sanakääntein 5 artiklassa jo lausuttu kielto. Sen mukaan tästä on pääteltävä, että 9 artiklalla luodaan kielto, jota ei ole 5 artiklassa, mikä pelkästään todistaa sen esittämän 5 artiklan tulkinnan oikeaksi. Näin ollen ilmaisun ”whisky” käyttäminen myyntinimityksessä olisi kiellettyä ainoastaan silloin, kun whiskyyn on lisätty maatalousperäistä etyylialkoholia, mistä ei ole kysymys Gold Riverin kohdalla, koska se on whiskyn ja veden sekoitus. En ole samaa mieltä tästä tulkinnasta.

29. Ensinnäkään en voi hyväksyä väitettä, jonka mukaan 9 artiklan 1 kohdalla ei lisätäisi mitään 5 artiklaan, sillä se, että kielletään tietyn ilmaisun käyttäminen myyntinimessä, mistä säädetään 5 artiklassa, poikkeaa asiallisesti kiellosta, jonka mukaan ilmaisu ei saa tulla esille esittelyssä missään muodossa, mistä säädetään 9 artiklassa. Asetuksen 9 artiklassa ilmaistu kielto menee 5 artiklassa ilmaistua kieltoa pidemmälle, ja siten on virheellistä katsoa, että 9 artiklassa toistettaisiin jo muualla lausuttu.

30. Toisaalta vastakohtaispäätelmää, jota Martiniquaise tässä käyttää päättelymenetelmänä, on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan käytettävä aina äärimmäisen varovasti, sillä se voi helposti johtaa näennäisväitteeseen. Martiniquaisen esittämä päätelmä on siten yhtä vähän uskottava kuin päätelmä, jonka mukaan vaikka rikoslaissa yleisesti pidetään ankaramman seurauksen aiheuttavana raskauttavana asianhaarana varkausrikkoksissa sitä, että rikoksenteijä on uhrin palveluksessa, mutta koska rikoslaissa ei erikseen säädetä maataloustyöntekijän suorittamasta varkaudesta, on pääteltävä, että kotiapulaisen työnantajansa asunnossa suorittama varkaus, joka voidaan aivan ilmeisesti katsoa palveluksessa olevan henkilön suorittamaksi varkaudeksi, ei kuulu ankarammin rangaistaviin tekoihin siksi, että siitä ei annettu erityistä säännöstä.

31. Myös asetuksen 8 artiklaa on syytä tarkastella sen selvittämiseksi, voidaanko muita artikloja kuin 5 artiklaa käyttää 5 artiklan oikean tulkinnan selville saamiseen; Martiniquaise ei pidä 8 artiklaa merkityksellisenä; sen sijaan The Scotch Whisky Association haluaa käyttää sitä väitteidensä tukemiseen. Tämä artikla kuuluu seuraavasti:

”Kun yhteisössä tuotettuja tislattuja alkoholijuomia pidetään kaupan nautintatarkoitukseen, niitä ei saa kuvata sellaisilla liitesanoilla tai sanonnoilla, kuten ’kaltainen’, ’tyyppinen’, ’tyylinen’, ’tapainen’, ’tehty’, ’makuihin’, eikä muilla vastaavilla ilmaisuilla tässä asetuksessa tarkoitettuun nimitykseen yhdistettynä.”

32. On sinänsä kiistatonta, että tässä artiklassa ei sinänsä kielletä ”spiritueux au whisky” myyntinimityksen kaltaista myyntinimitystä, jota käytetään Gold Riveristä, ja että tämän nimityksen sallittavuutta ei voida ratkaista tämän artiklan perusteella. Kuitenkaan tämä artikla ei mielestäni vaikuta olevan vailla merkitystä, koska siitä ilmenee aikaisemmin tarkastelemiemi säännösten tapaan yhteisön lainsäätäjän hyvin selvä tahto kieltää kaikki moniselitteiset nimitykset, joiden ansiosta valmistaja voi samalla kertaa hyötyä perusteettomasti perinteisiin juomiin liittyvästä maineesta ja johtaa kuluttajaa harhaan. ”Spiritueux au whisky” saattaa nimittäin aiheuttaa samanlaista sekaannusta kuin ilmaisu ”whiskyn kaltainen”.

33. Kuten olen jo edellä todennut, Martiniquaise on vedonnut esittämänsä 5 artiklan tulkinnan tueksi myös direktiiviin ja erityisesti sen 5 ja 7 artiklaan. Pidän tähän direktiiviin vetoamista periaatteessa sallittuna koska, kuten asetuksen jo mainitussa neljännessä perustelukappaleessa todetaan, tässä asetuksessa olevat säännöt ovat täydentäviä direktiivin sääntöihin nähden. Kuitenkin on syytä muistaa se, että nämä säännöt on määriteltävä myös erityissäännöksiksi, mistä seuraa väistämättä, että yleisen periaatteen mukaisesti silloin, kun erityislain ja yleislain välillä on mahdollisesti ristiriita, asia ratkaistaan erityislain hyväksi.

34. Martiniquaisen mielestä direktiivin 5 artiklassa oleva myyntinimityksen määritelmä vahvistaa kaikilta osin, että sen asetuksen 5 artiklasta esittämä tulkinta ja sen käytämä myyntinimitys ovat oikeita. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan ”clintarvikkeen myyntinimitys on laissa, asetuksessa tai hallinnollisessa määräyksessä säädetty nimitys, tai jollei sellaista nimitystä ole, käyttöön vakiintunut nimitys siinä jäsenvaltiossa, jossa tuote myydään kuluttajalle, tai clintarvikkeen ja tarvittaessa sen käytön kuvaus, joka on riittävän täsmällinen ilmaisemaan ostajalle clintarvikkeen todellisen laadun ja mahdollistaa sen erottamisen tuotteista, joihin se voitaisiin sekoittaa.”

35. Martiniquaise puolustaa myyntinimitystä ”spiritueux au whisky” ilmeisesti juuri sillä, että myyntinimitys on kuvaileva, ja tällä perusteella olisikin painoa, ellei 1 kohdan sanamuodossa olisi ilmaisu ”jollei”, joka vie pohjan pois tältä argumentaatiolta. On selvää, että vakiintuneeseen tai kuvaavaan nimitykseen voidaan turvautua ainoastaan silloin, kun pakottavissa säännöksissä ei ole säädetty tietystä myyntinimityksestä; tässä tapauksessa 5 artiklassa on kuitenkin annettu nimityksistä pakottavat säännökset.

36. Direktiivin 7 artiklan 1 kohta vakuuttaa minua yhtä vähän. Se kuuluu seuraavasti:

”Jos elintarvikkeen pakkausmerkinnöissä korostetaan yhtä tai useampaa elintarvikkeen tiettyjen erityisominaisuuksien kannalta välttämätöntä ainesosaa tai sen alhaista pitoisuutta taikka jos elintarviketta muutoin esitellään siten, että vaikutus on sama, on ainesosan vähimmäis- tai vastaavasti enimmäispitoisuus ilmoitettava prosentteina sellaisena kuin se on elintarvikkeen valmistus-
hetkellä.

Edellä tarkoitettu maininta on liitettävä joko välittömästi sen nimityksen yhteyteen, jolla elintarvike myydään, tai annettava kyseisen ainesosan yhteydessä ainesosaluettelossa.

— —”

37. Tämän kohdan sanamuodosta saa turhaan etsiä perustetta luvalla käyttää Gold Riverin myyntinimityksessä ilmaisua ”whisky”, koska tässä kohdassa ei selvästikään säädetä myyntinimityksestä, vaan sitä pidetään jo annettuna.

38. Koska kuitenkin olemme tarkastelemassa tätä säännöstä, uskon, että asian ydin löydetään The Scotch Whisky Associationin erään väitteen pohjalta. Nimittäin tämän, suullisessa käsittelyssä ainoastaan The Scotch Whisky Associationin esittämän väitteen mukaan ilmaisu whisky ei voi esiintyä missään muodossa Gold Riverin pakkausmerkintöjen missään osassa, eikä edes ainesosaluettelossa. Minusta tämä tuntuu liialliselta. Komissio on viitannut istunnossa vastaukseen, jonka komission jäsen Fischer antoi laimennetusta whiskystä parlamentissa tehtyyn kysymykseen. Tämän vastauksen mukaan on niin, että vaikka direktiivin 6 artiklan 3 kohdan perusteella ei ole vielä annettu siinä säädettyjä säännöksiä, Gold Riverin tarkka koostumus ja siten se, että siinä on 75 prosenttia whiskyä, on saatava mainita tämän tuotteen pakkausmerkinnöissä ja direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti jopa myyntinimityksen välittömässä yhteydessä, kunhan tällä ei aiheuteta mitään sekaannusta.

39. Terve järki edellyttää mielestäni tällaista tulkintaa, sillä kuluttajan on voitava tietää, ostaako hän ginistä, rommista vai whiskystä tehtyä alkoholia, koska voidaan olettaa, että kuluttaja haluaa tietyn makuista alkoholia, eikä ainoastaan alkoholia, jossa on tietty alkoholiprosenttimäärä.

40. Näin ollen tutkittavaksi jää Martiniquaisen argumentit, jotka koskevat tislattujen alkoholijuomien määritelmää, kuvausta ja esittelyä koskevista yksityiskohtaisista täytäntöönpanosäännöistä 24 päivänä huhti-

kuuta 1990 annettua komission asetusta (ETY) N:o 1014/90,⁵ joka on annettu asetuksen N:o 1576/89 6 artiklan perusteella.

41. Komission 19.6.1991 antamalla asetuksella N:o 1781/91⁶ asetukseen N:o 1014/90 otettu 7 b kohta kuuluu seuraavasti:

”1. Asetuksen (ETY) N:o 1576/89 6 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan nojalla yleisnimen käyttö yhdistetyssä ilmaisussa on kielletty tislattujen alkoholijuomien esittelyssä, jollei alkoholi tuossa juomassa ole yksinomaan valmistettu siitä tislatusista alkoholijuomista, johon yhdistetyssä ilmaisussa viitataan — — .”

42. Martiniquaise väittää — jälleen kerran liiallisesti käyttämänsä vastakohtaispäätelmän perusteella — että 7 b artiklan perusteella voidaan päätellä, että Gold Riveristä voidaan käyttää täysin laillisesti nimitystä ”spiritueux au whisky”, koska se ei sisällä muuta alkoholia kuin whiskyä.

43. Tämä säännös olisi todellakin ongelmallinen, jos sitä voitaisiin soveltaa tässä asiassa. Mutta sitä ei voida. Vaikka nimittäin suullisessa käsittelyssä ehdotetun mukaisesti katsottaisiinkin, että vastoin sitä, mitä asetuksen

N:o 1781/91 perustelukappaleiden perusteella voidaan pitää oikeana, tätä säännöstä ei voitaisi soveltaa pelkästään likööreihin, ilmaisun ”spiritueux au whisky” käytössä ei voida katsoa olevan kysymys yhdistetyn ilmaisun käytöstä. Tämän kannan perustelemiseksi riittää viittaaminen 7 b artiklan 2 kohdassa oleviin yhdistettyihin ilmaisuihin, eli ilmaisuihin ”luumubrandy”, ”appelsiini-brandy”, ”aprikoosibrandy” jne. Yhteisöjen lainsäätäjän on tarkoittanut ilmaisulla ”yhdistetty ilmaisu” kahden eri juoman nimitysten yhteenliittämistä, eikä näin ollen alkoholin ja whiskyn yhteenliittämistä, koska whisky on itse alkoholi. Yhdistetyt ilmaisut ”whiskysooda” tai ”whiskyappelsiini” olisivat siten asetuksen N:o 1014/90 7 b artiklassa tarkoitettuja yhdistettyjä ilmauksia.

44. Martiniquaise katsoo jälleen saman vastakohtaispäätelyn avulla voivansa perustella väitteensä myös komission 3.11.1994 antamalla asetuksella (ETY) N:o 2675/94⁷ asetukseen N:o 1014/90 otetulla 7 c artiklalla. Tässä artiklassa säädetään seuraavasti:

”Kun jokin asetuksen (ETY) N:o 1576/89 9 artiklassa luetelluista tislatuista alkoholijuomista sekoitetaan:

— yhteen tai useampaan niistä tislatuista alkoholijuomista, jotka on määritelty tai joita ei ole määritelty asetuksen (ETY) N:o 1576/89 1 artiklan 4 kohdassa,

5 — EYVL L 105, s. 9.

6 — EYVL L 160, s. 5.

7 — EYVL L 285, s. 5.

ja/tai

5 artiklassa luotua yksinkertaista ja johdonmukaista sääntelyä.

— yhteen tai useampaan maatalousperäiseen tisleeseen,

myyntinimitystä 'alkoholi' tai 'tislattu alkoholi-juoma' on käytettävä merkinnöissä ilman muita laatua koskevia mainintoja ja se on merkittävä näkyvään kohtaan helposti havaittavalla ja luettavalla tavalla".

45. Tämä säännös koskee tislattuja alkoholi-juomia, jotka ovat eri asioita kuin whiskyn ja veden sekoitukset, ja siinä esitetään näiden juomien osalta useita, toisinaan varsin yksityiskohtaisiakin selvennyksiä ja tarkennuksia siitä, mitä niiden merkinnöissä saa ja ei saa olla, mutta tämän säännöksen tavoitteena on kuitenkin, kuten asetuksen N:o 2675/94 perustelukappaleista käy ilmi, säilyttää terve kilpailu perinteisesti suojattujen tislattujen alkoholi-juomien ja muiden juomien välillä ja välttää kuluttajille aiheutuva sekaannus.

46. Kuten olen jo esittänyt Martiniquaisen mainitsemien muiden säännösten osalta, myöskään tätä säännöstä ei voida käyttää vastakohtaispäätelmän perusteena; tällainen päättely johtaisi asetuksen tavoitteisiin nähden täysin vastakkaiseen lopputulokseen murentamalla asetuksen N:o 1576/89

47. Lisään vielä asetuksen N:o 1014/90 osalta, että jos siinä sanottaisiinkin se, mitä Martiniquaise haluaa siinä sanottavan, mitä siinä ei kuitenkaan tehdä, katsomalla osoittaneeni, että tällöin tämän asetuksen pätevyys saattaisi tulla kyseenalaiseksi; tämä taas johtaa meidät siihen, mistä aloitimme, eli asetuksen N:o 1576/89 5 artiklaan.

48. Haluaisin lopuksi tarkentaa vielä yhtä asiaa. Olen pyrkinyt pitkän juridisen päättelyni aikana ainoastaan selvittämään, onko nimitys "spiritueux au whisky" yhteisön oikeuden säännösten mukainen, vai eikö. Olisin voinut helposti tarkastella myös muita kyseisten säännösten kanssa suuremmassa ristiriidassa olevia Gold Riverin merkinnöissä esiintyviä mainintoja, kuten erityisesti mainintaa "assemblage de whisky ayant vielli plus de 8 ans en fût de chêne" (joka muutettiin myöhemmin muotoon "assemblage de whisky ayant vielli plus de 8 ans en fût de chêne et d'eau") ja mainintaa "Blend of whisky aged in oak casks", jotka vaikuttavat ilmeisen valheellisilta, kun otetaan huomioon asetuksen 1 artiklan 3 kohdan d alakohdassa oleva yhdistämisen käsite. Olisi myös mielenkiintoista tulkita, miltä osin Gold Riverin kokonaisesitys täyttää direktiivin 2 artiklassa esitetyt merkintöjä koskevat vaatimukset. Mutta minun on pidättäydyttävä Tribunal de grande instance de Paris'n esittämässä kysymyksessä.

49. Komission ehdotukseen yhtyen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kysymykseen seuraavasti:

Tislattujen alkoholijuomien määritelmää, kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 29 päivänä toukokuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1576/89 5 artiklaa on tulkittava siten, että sen vastaista on sisällyttää ilmaus "whisky" sellaisesta tislatusista alkoholijuomasta käytettävään myyntinimitykseen, joka sisältää vedellä laimennettua whiskyä ja jonka alkoholipitoisuus on alle 40 tilavuusprosenttia, tai lisätä ilmaisu "whisky" tällaisessa juomassa käytettyyn nimitykseen "tislattu alkoholijuoma" tai "alkoholi".